

Eerste fase natuurinrichtingsproject

Met de aanleg van het wandelpad en het uitgraven van een aantal amfibieënpoelen werd de eerste fase van het natuurinrichtingsproject Latemse Meersen dit najaar afgewerkt. Tijdens een terreinbezoek van de projectcommissie en het projectcomité bleek er een groot enthousiasme over de kwaliteit van de werken. De aannemer, een gespecialiseerde firma uit de provincie Antwerpen, had zich inderdaad uitgesloofd om zo min mogelijk schade aan te brengen bij de ingrijpende werken. De combinatie van speciale machines die zo weinig mogelijk druk uitoefenen op de natte bodems, het gebruik van drukwerende planken, de droge zomer, de gemotiveerde arbeiders en het degelijke bestek resulteerden in een hoog kwalitatieve uitvoering van de natuurinrichtingswerken.

TOM EMBO

Een nieuw pad op een oude militaire weg

Toch was er enig protest bij enkele bewoners van de Kerkstraat (zie Snep!, jaargang 2003, nummer 3). Doorn in het oog was het nieuwe wandelpad dat werd aangelegd door de Vlaamse overheid op een smalle, oude militaire weg die enige tijd terug door het gemeentebestuur werd verworven. Eén van de redenen is ongetwijfeld dat sommige bewoners dit traject gebruikten om hun tuinafval te storten. Enkele bewoners spannen een kortgeding in maar de rechter besloot in een eerste uitspraak alvast dat het Vlaams gewest recht in haar schoenen staat.

Maar toegegeven, het wandelpad sluit heel nauw aan bij de tuinen van de Kerkstraatbewoners. Enkel op de percelen die beheerd worden door Natuurpunt hebben de initiatiefnemers van de Vlaamse overheid het knuppelpad wat dieper in

de meersen kunnen aanleggen. Onze vereniging staat volledig achter het initiatief van de Afdeling Natuur en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor de aanleg van het wandelpad, omdat hierdoor alle inwoners van Latem beter kunnen genieten van de natuurpracht die de Latemse meersen te bieden heeft. We denken niet dat de privacy van de Kerkstraatbewoners sterk geschonden is door de aanleg van het wandelpad maar indien het pad op een iets ruimere afstand van de tuinen zou liggen – zoals aan de Kwakstraat, ter hoogte van de percelen van Natuurpunt – is dat natuurlijk beter.

Doordat verschillende percelen langsheen het traject nog privaat bezit zijn hadden de initiatiefnemers echter weinig keuze in hun traject. De Latemse kern van Natuurpunt hoopt deze terreinen ooit te kunnen verwerken, zodat het wandelpad op termijn nog wat kan verplaatst worden. Ook

voor de wandelaars is het aangenaam om in het natuurgebied te kunnen wandelen en niet aan de rand ervan.

Tijdens de Valentijnswerkdag van Natuurpunt, waarbij een aantal omgewaaide bomen werden opgeruimd langsheen het wandelpad, konden we trouwens vaststellen hoe sterk het nieuwe wandelpad wordt geapprecieerd door de Latemnaars. Tientallen wandelaars onderbraken hun wandeling om een praatje te slaan en hun lof uit te drukken over dit initiatief. Hoopgevend hierbij is dat verschillende bewoners van de Kerkstraat zelf dit pad gebruiken en best tevreden zijn over deze recreatieve ontsluiting van het natuurgebied. Ondertussen heeft Natuurpunt borden geplaatst om de wandelaars aan te sporen om de rust op het wandelpad te garanderen. Niet dat dit een probleem zou zijn maar een kleine herinnering daaraan kan nooit kwaad, zo redeerden we.

Latemse Meersen afgewerkt

Het nieuwe knuppelpad laat de latemnaars genieten van de natuur.

Een populierenbos wordt omgevormd tot een gevarieerd, inheems bos.

Populieren

Een tweede punt van kritiek betreft de omvorming van het populierenbos langsheen het wandelpad. Eén lid van Natuurpunt zegde zelfs haar lidmaatschap op omdat ze het niet eens was met deze ingreep. Maar ook voor wandelaars die *Snep!* lezen, is een beetje uitleg over deze bosomvorming wel gepast.

Het populierenbos is gedeeltelijk eigendom van het Vlaams Gewest en ongeveer voor de helft privé-bezit. Tijdens de najaarstormen zo'n twee jaar geleden waaiden een groot deel van de populieren in het privé-stuk uit (een aantal bomen zijn overigens op vraag van de eigenaar blijven liggen tijdens de natuurinrichtingswerken). De bodem in deze kwelzone is immers zo nat dat hij niet ideaal is voor de groei van populieren, omdat de bomen oppervlakkig wortelen en zodoende erg gevoelig zijn voor windval. De populieren waren in elk

geval kaprij en een private bosbezitter zou sowieso besloten hebben om de bomen te exploiteren.

De opstellers van het projectrapport hadden in eerste instantie besloten om alle populieren te kappen en een volledig nieuw bos aan te planten. Natuurpunt kern Latem argumenteerde in het comité echter dat er andere oplossingen mogelijk zijn. Ons voorstel bestond erin dat er slechts een aantal bomen aan de rand gekapt zouden worden en dat de bomen die centraal in het bos stonden gespaard werden. Gezien het hier een natuurreservaat betreft hoeven financiële argumenten niet de overhand te halen – het spreekt voor zich dat een volledige exploitatie van het bos meer geld zou opgebracht hebben. Het behoud van een groot aantal bomen had volgens ons ook het voordeel dat het bosklimaat behouden zou blijven en dat de wandelaar nog steeds het gevoel heeft door een bosperceel te lopen. Een geleidelijke

omvorming van een monotoon populierenbos naar een divers, inheems loofbos is dus niet enkel om recreatieve en landschappelijke redenen te verkiezen maar heeft ook heel wat ecologische voordelen.

Na discussie in het comité werd er gekozen om enkel in de rand een aantal struik- en boomsoorten aan te planten en voor de rest te kiezen voor een spontane dynamiek. Hierdoor krijgt het bos een mooie boszoom (dat is een geleidelijke overgang van een grazige vegetatie over ruigte naar een struikrand) voor je in het eigenlijke bos, met hoog opgaande bomen, terecht komt. Dergelijke gradiënt geeft een meer natuurlijk karakter aan het bos en biedt heel wat voordelen voor fauna en flora in het natuurgebied.

De gekapte populieren werden vervangen door inheemse, streekeigen boomsoorten die aangepast zijn aan natte gronden, zoals de zwarte els en de gewone es. Het aanplanten van

Gekapte populieren werden vervangen door inheemse boomsoorten.

struiken en bomen in de rand heeft als voordeel dat de kapvlakte in de rand zijn boskarakter heel snel zal herwinnen. Voor Natuurpunt was dit evenwel niet strikt noodzakelijk, aangezien op andere plaatsen in de meersen aangetoond is dat de natuur best wel zelf in staat is om na de exploitatie van een populierenbestand opnieuw snel een natuurlijk bosperceel te bekomen.

Proper werk!

In de inleiding werd al benadrukt dat de exploitanten bijzonder kwaliteitsvol werk hebben afgeleverd met minimale schade aan de bodem. Vanuit de Latemse kern van Natuurpunt kunnen we dan ook concluderen dat de Vlaamse Landmaatschappij en de Afdeling Natuur van AMINAL hier mooi werk hebben afgeleverd die de natuur in de Latemse meersen en het wandelplezier opnieuw een stuk vooruit hebben geholpen. Nog iets meer zorg in de communicatie met de burens in de Kerkstraat had misschien tot extra begrip kunnen leiden, alhoewel de VLM ook op dat vlak toch inspanningen heeft geleverd.

Ook het gemeentebestuur heeft in het zog van de natuurinrichtingswerken bijgedragen aan de realisatie van het beheersplan van ons natuurreserveaat. Langsheen de Kwakstraat werden delen van een aantal verlande sloten geruimd en waar mogelijk werd het slib afgevoerd. Hierdoor zullen de vroegere waterplantenvegetaties zich kunnen herstellen en

krijgen tal van waterinsecten en amfibieën een nieuw biotoop. Ondertussen werd ook een lelijk schuilhokje op het nieuw verworven perceel langsheen de Meersstraat afgebroken. De laatste twee jaar werden naast de landbouwloods al drie van die lelijke bouwsels uit het meersenslandschap verwijderd. Op het einde van de Brakelmeersstraat werden verder een zestigtal knotwilgen geknot. De vorige eigenaar had het beheer totaal verwaarloosd maar dankzij de aankoop en het beheer door Natuurpunt hebben deze bomen weer een mooie toekomst.

We hebben er enige tijd op moeten wachten maar het natuurinrichtingsteam heeft in elk geval bewezen dat wat geduld loont. De eerste fase van de natuurinrichting vormt ongetwijfeld een grote stap voorwaarts voor

Het perceel langsheen de Meersstraat zonder het lelijk schuilhokje

de Latemse natuur. Momenteel wordt volop gewerkt aan een tweede projectuitvoeringsplan, dat volgend jaar zal gerealiseerd worden in de Keuze-meersen. Natuurpunt Latem kijkt ook al uit naar het derde projectuitvoeringsplan. Hierdoor zou het zuiveringsrietveld in de Baarle Frankrijkstraat moeten gesaneerd worden, in samenwerking met de Vlaamse Milieumaatschappij, Aquafin en het gemeentebestuur. De slechte waterkwaliteit is, zoals reeds enkele malen benadrukt in Snep!, het grootste probleem voor natuurherstel in de Latemse meersen.

Lentewandeling Zondag 23 mei 2004

Dit voorjaar zal je zeker al kunnen genieten van de extra natuur die de beheerswerken van Natuurpunt en de natuurinrichtingswerken van de Vlaamse overheid tot gevolg hebben gehad. Onze jaarlijkse lentewandeling staat volledig in het teken van het natuurherstel in de Latemse meersen. De bloemen in de Latemse meersen staan dan in volle bloei en de zangvogels zijn in die periode bijzonder actief. Een warme aanrader dus!!

Afspraak: kerk Sint-Martens-Latem om 14 uur. Laarzen of stevige schoenen zijn steeds aanbevolen. Deelname gratis. De wandeling duurt ongeveer twee uur.